Oponentní posudek bakalářské práce

Název práce: Náhradní rodinná péče
Jméno autorky práce: Karolína Hlavatá
Vedoucí práce: PhDr. Hana Sotáková

Předložená bakalářská práce se zabývá aktuálním tématem – náhradní rodinnou péčí. Pokud si přečteme tento název, můžeme spekulovat, co z širokého tematického rámce bude obsahem odborného sdělení. To, že se autorka zaměřila na pěstounské rodiny a vybrala si otázku kontaktu pěstounské rodiny s biologickou rodinou dítěte, oceňuji. Bylo by však žádoucí, aby tento specifický aspekt zaměření bakalářské práce byl součástí názvu, např. formou podnadpisu.
Zvolené téma je skutečně zajímavé a z hlediska současné praxe diskutované – a to nejenom z hlediska nově formované legislativy, ale také z hlediska etického (právo na znalost prostředí, odkud pocházím) a osobnostně růstového. Nabízí se otázky, jak kontakt s biologickou rodinou nastavit, aby měl pozitivní dopad na dítě a vyvarování se případné traumatizaci dítěte kvůli nezvládnutému kontaktu s biologickou rodinou.
Práce je tradičně strukturována – má dvě části – teoretickou a praktickou. V teoretické části se hojně vychází z tradiční české odborné literatury, i když byla také dohledána zahraniční literatura. Práce s literaturou odpovídá nárokům na typ závěrečné práce.
Teoretická část je postavena na třech obsahových celcích – v prvním z nich se autorka vztahuje k základnímu tématu rodiny a možnému ohrožení dětí. Druhá část rozebírá náhradní rodinnou péči - definici, historii, formy, legislativní ukotvení. A konečně – třetí část popisuje jednu z forem náhradní rodinné péče – tj. pěstounskou péči. Touto podkapitolou si již autorka vytváří předpolí pro vlastní výzkumné zkoumání.
Empirická část práce je postavena na kvalitativní metodologii. Autorka vyhledala několik pěstounských rodin, s jejími členy provedla polostrukturovaný rozhovor, prostřednictvím kterého byly sledovány charakteristiky a průběh kontaktů mezi pěstounskou rodinou a biologickou rodinou. Autorka toto zaměření vhodně odůvodňuje, postupuje logicky a systematicky – stanovuje si výzkumné otázky, popisuje sledovaný vzorek, použitou metodu i způsob zpracování dat. Prostřednictvím primárního a sekundárního kódování získává kategorie, které mají vypovídající hodnotu ze zkoumanému jevu. Jde o kategorie: ohrožené dítě (osobnost dítěte v pěstounské péči, minulost dítěte, specifické projevy chování dítěte), pěstoun (osobnost

pěstouna, motivace k pěstounské péči), biologická rodina dítěte (důvody odebrání dítěte z rodiny, vztah rodiny k dítěti), vztahy pěstounské a biologické rodiny (kontakt s biologickou rodinou, průběh kontaktu, nevýhody a výhody kontaktu z pohledu pěstouna) a spokojenost se systémem náhradní rodinné péče. Centrální kategorií je právě kontakt s biologickou rodinou, který také charakterizuje prostřednictvím grafického schématu. Velmi si cením, že se autorka v závěru vrací ke stanoveným výzkumným otázkám a snaží se je zhodnotit v kontextu svých nálezů a komparace s odbornou literaturou.

Práce vyhovuje kritériím stanoveným na katedře psychologie pro bakalářskou úroveň studia psychologie. Zřejmé je zaujetí pro téma, nevyskytují se žádné závažnější problémy, pouze jsou zde občasné formální prohřešky (překlepy, nesprávné psaní některých zkratek, např. viz, ne vždy shodné formátování textu – tj. psaní odstavců) – nenarušují však obsah zpracovaného. Proto práci doporučuji k obhajobě.

Měla bych několik otázek pro obhajobu:

- Které nálezy považuje autorka bakalářské práce za zásadní – tj. nálezy, které by se neměly ztratit – a měla by o nich být informována odborná veřejnost?
- Za velmi cenné považuji zjištění, že pěstouni mají pozitivní přístup ke kontaktu dítěte s jeho biologickou rodinou. Je to nález specifický pro tuto zkoumanou skupinu nebo je to již v současnosti převládající postoj pěstounů? Nemohlo však mít svou úlohu i určité zkreslení výpovědí? Přiznávat, že nejsem tolik spokojena s kontakty s biologickými rodiči, nemusí být snadné….
- Z dosažených nálezů by bylo možné postulovat několik doporučení pro pěstouny, jak kontakt s biologickou rodinou nastavit, aby byla pro dítě přínosná. Mohla by je autorka práce při obhajobě shrnout?

V Praze dne 29. 5. 2019 doc. PhDr. PaedDr. Anna Kucharská, Ph.D.